Cas Remling i la importància (i utilitat) de la qüestió prejudicial de davant el TJUE: Comentari a la STJUE (Gran Sala) de 24 de març (C-767/23)

És evident l'enorme transcendència del que disposa el TJUE a la seva recent **STJUE (Gran Sala), de 24 de març de 2026, en l'assumpte C-767/23**, així com la seva interconnexió amb la pràctica judicial interna, atès que suposa un clar avançament en *pro* a la utilització (encara molt reticent) d'aquesta eina interpretativa en ocasió dels litigis amb aplicació de normes del Dret de la UE.

1. El Cas Remling

El cas que dóna lloc a la Sentència de 24 de març de 2026 és un conflicte derivat d'una determinada norma processal neerlandesa que faculta a l'alt tribunal nacional en poder desestimar recursos a través de motivacions succintes, en ares a una agilització de procediments.

Un ciutadà d'origen marroquí sol·licitava una permís de residència (amb validesa a tota la UE), el que li fou denegat perquè disposava d'una altra autorització de residència (e aquest cas, espanyola). El cas va anar escalant des de la primera desestimació per part dels Tribunals inferiors, arribant a la Secció Contenciosa-Administrativa del Consell d'Estat dels Països Baixos, que va considerar que la qüestió de dret era clara, i es plantejava si es podia resoldre sense haver d'elevar la qüestió prejudicial ex art. 267 TFUE, amb una motivació succinta.

Val a dir que la norma processal neerlandesa en qüestió troba força semblança a una norma nacional espanyola prou coneguda i patida a l'ordre contenciós-administratiu, com és l'article 90.3 LJCA, que avala la inadmissió a través de resolució "*succintament motivada*" els recursos de cassació.

2. La Doctrina de la Gran Sala del TJUE: El deure de motivació específica

La Sentència del TJUE de 24 de març de 2026 estableix un estàndard rigorós per als tribunals nacionals les decisions dels quals no siguin susceptibles de recurs judicial ulterior. El Tribunal recorda que el procediment prejudicial de l'article 267 TFUE és la "pedra angular" del sistema jurisdiccional de la Unió per garantir la unitat d'interpretació.

La qüestió clau resolta pel TJUE és si una normativa nacional pot autoritzar una "motivació abreujada" per rebutjar el plantejament d'una qüestió prejudicial. La resposta del Tribunal és taxativa: "*El articulo 267 TFUE, párrafo tercero, interpretado a la luz del artículo 47, párrafo segundo, de la Carta de los Derechos Fundamentales de la Unión Europea, debe interpretarse en el sentido de que se opone a una normativa nacional con arreglo a la cual un órgano jurisdiccional nacional cuyas decisiones no sean susceptibles de ulterior recurso judicial de Derecho interno puede pronunciarse sobre una cuestión relativa a la interpretación o a la validez de una disposición del Derecho de la Unión suscitada por una de las partes en el litigio independientemente de si esta cuestión va acompañada o no de una solicitud expresa de que se plantee una petición de decisión prejudicial, motivando su resolución de manera abreviada, salvo si este órgano jurisdiccional expone las razones específicas y concretas por las que una de las tres excepciones a la obligación que incumbe a este órgano jurisdiccional de plantear una petición de decisión prejudicial establecidas por el Tribunal de Justicia en la sentencia de 6 de octubre de 1982, Cilfit 283/81, EU:C:1982:335, apartado 21, es aplicable en el asunto en cuestión.*"

Això implica que el jutge nacional no pot limitar-se a una fórmula genèrica. Ha d'indicar expressament quina de les tres excepcions, ja prevista en la doctrina "Cilfit" dels anys 80, concorre o concorren en el cas particular:

a) Que la qüestió no sigui pertinent.
b) Que la disposició ja hagi estat interpretada pel TJUE ("*acte aclarit*").
c) Que la interpretació correcta sigui tan evident que no deixi lloc a cap dubte raonable ("*acte clar*").

Fora d'aquests casos, la motivació ha de ser ad hoc, i – com diu el TJUE – (sic.) "*adaptarse a las circunstancias de hecho y de derecho del litigio y exponer las razones específicas y concretas*", que en el seu cas justifiquin el fet de no plantejar la qüestió prejudicial.

Certament, per tal d'aferrar-se a l'existència d'un "*acte clar*", caldrà una justificació més exhaustiva que no pas la d'un acte clar, ja que amb la mera citació de la sentència en qüestió, n'hi hauria d'haver prou, essent que

Aquesta doctrina guanya especial força en els darrers Tribunals en la "cadena de recursos" jurisdiccionals que hi pugui haver en un Estat Membre, ja que (sic.) "*habida cuenta de la función fundamental del procedimiento prejudicial contemplado en el artículo 267 TFUE en el ordenamiento jurídico de la Unión, un órgano jurisdiccional nacional cuyas decisiones no sean susceptibles de ulterior recurso no puede desestimar los motivos de un recurso que susciten una cuestión relativa a la interpretación o a la validez de una disposición del Derecho de la Unión sin examinar previamente si está obligado a plantear una petición de decisión prejudicial ante el Tribunal de Justicia en relación con esta cuestión o si esta última está comprendida en el ámbito de alguna de las tres excepciones Cilfit*". D'aquesta manera, l'òrgan judicial ve específica i especialment requerit a haver de complir el deure de motivació, exposant "*de modo específico y concreto*" les raons per les quals resulta l'excepció o excepcions Cilfit (conforme a la doctrina de *Consorzio* i *Kubera*).

El TJUE remarca endemés la missió d'ofici de vetllar per aquest propòsit en la motivació doncs (sic.) "*para que esta obligación de motivación resulte de aplicación, basta que una de las partes en el litigio de que se trate invoque el Derecho de la Unión, sin que sea necesario exigirle que, además, haya formulado expresamente una solicitud de remisión prejudicial*".

3. Un cas recent resolt pel TSJCatalunya: La crítica del recurrent sobre la ignorada qüestió i la resposta judicial al respecte

Aquesta Sentència del TJUE permet treure a col·lació el recent **FJ4t de la STSJCatalunya, Secció 4ª, núm. 881/2026 de 13 de juliol (rec. 457/2023)**, que resol un recurs d'apel·lació interposat per un funcionari interí contra un Ajuntament de la Província de Barcelona en el marc dels processos d'estabilització de la Llei 20/2021. És ben notori l'especial litigiositat i els dubtes d'encaix amb el Dret de la UE de nombroses singularitats i consideracions derivades d'aquest tipus de processos selectius, fins al

punt d'haver-se ja plantejat (i resolt algunes d'aquestes inquietuds) diverses qüestions prejudicials al TJUE.

Un dels motius principals d'impugnació del funcionari recurrent va ser, precisament, que la sentència d'instància no s'havia pronunciat sobre el seu suggeriment de plantejar una qüestió prejudicial al TJUE. El recurrent argumentava que existien diversos dubtes en termes de dret de la UE i que, a criteri seu, avalaven la promoció de sengles qüestions prejudicials, particularment sobre si la situació de "*frau de llei*" en una determinada ocupació d'una plaça en temporalitat s'oposava a la Clàusula 5a de l'Acord Marc i a la Directiva 1999/70/CE [1].

Davant d'aquesta crítica, el TSJC respon en els següents termes: "*En el caso presente no se estima necesario el planteamiento de cuestión prejudicial ante el TJUE al no plantearse dudas sobre la interpretación/aplicación del Derecho de la UE en la resolución del pleito por todo cuanto hemos dicho*.".

A diferència del que havia fet el Jutjat d'Instància, la Sala del TSJCatalunya entra a resoldre aquest plantejament processal exprés de la part recurrent, en el sentit de

[1] La Sentència del TSJCat, fins i tot, transcriu literalment el contingut de les qüestions suggerides pel recurrent/apel·lant, que indicaven les següents:

"- Si el fet d'escudar-se en una situació de frau de llei, creada i sostinguda en el temps per part de l'Administració Pública convocant d'un procés d'estabilització d'acord amb la Llei 20/2021 de 27 de desembre (en aquest cas, l'Ajuntament de Sallent que s'escuda amb l'existència d'una fraudulenta comissió de serveis que s'ha vingut succeint des de juny de 2016) per a no estabilitzar la plaça coberta de manera temporal s'oposa o no a la Clàusula 5ª de l'Acord Marc i la Directiva 1999/70/CE, atès que es deixa de sancionar l'abús de la temporalitat en la ocupació en el sector públic d'acord amb un remei o mesura legislativa de la Llei 20/2021, quan el legislador estatal i competent concep els processos selectius d'estabilització com a mesura sancionadora

- Si la resposta a l'anterior o anteriors preguntes fossin negatives, si el fet de no establir llavors cap altre mecanisme de sanció de l'abús de la temporalitat a càrrec de l'Administració incomplidora s'oposa a l'esmentada Clàusula 5ª de l'Acord Marc i Directiva.

- Tanmateix, si el fet d'escudar-se en una situació de frau de llei, creada i sostinguda en el temps per part de l'Administració Pública convocant (en aquest cas, l'Ajuntament de Sallent oposa l'existència d'una fraudulenta comissió de serveis que s'ha vingut succeint des de juny de 2016) per a no estabilitzar la plaça coberta de manera temporal per part de personal interí s'oposa o no a la Clàusula 4ª , sobre el principi de no discriminació, atès que el funcionari de carrera de la Corporació que cobreix una altra plaça interinament pot veure com aquesta es convoca en el procés d'estabilització i, en canvi el funcionari interí que durant el mateix període cobreix l'altra plaça no veu que aquesta, en canvi s'estabilitzi.

- Fins i tot en el cas d'haver de donar per vàlida l'existència d'una comissió de serveis (amb reserva de lloc de treball), si el fet de no estabilitzar una plaça coberta temporalment per part de personal interí de llarga duració (en el nostre cas, a dia d'avui des de fa més de 7 anys), sota la premissa que existeix una reserva de lloc de treball d'un altre servidor públic, infringeix o no a la Clàusula 5ª de l'Acord Marc i la Directiva 1999/70/CE, doncs es deixa de sancionar l'abús de la temporalitat en la ocupació en el sector públic amb el remei legislatiu de la Llei 20/2021 al concebre els processos selectius d'estabilització de places cobertes temporalment com a mesura sancionadora.

- Si la resposta a l'anterior qüestió fos negativa, si el fet de no establir llavors cap altre mecanisme de sanció de l'abús de la temporalitat a càrrec de l'Administració incomplidora s'oposa a l'esmentada Clàusula 5ª de l'Acord Marc i Directiva.

- En addició a tot l'anterior, creiem que també resultaria d'interès aquí en aquest cas plantejar-se la mateixa pregunta que traslladava el Magistrat del JCA nº 17 de Barcelona al TJUE en l'assumpte C-332/22 i que reproduïm tot seguit: "Cuando un órgano jurisdiccional nacional, en cumplimiento de su obligación de sancionar, en todo caso, el abuso constatado (la sanción es «indispensable» e «inmediata»), llega a la conclusión de que el principio de interpretación conforme no permite garantizar el efecto útil de la Directiva sin incurrir en una interpretación «contra lege[m]» del Derecho interno, precisamente porque el ordenamiento interno del Estado

miembro no ha incorporado ninguna medida sancionadora para aplicar la cláusula 5 del Acuerdo marco en el sector público; ¿Debe aplicar las consideraciones de la Sentencia Egenberger (2), de 17 de abril de 2018, o de la Sentencia (de la Gran Sala), de 15 de abril de 2008, n. o C- 268/2006 (3), de forma que los arts. 21 y 47 de la Carta de Derechos de la Unión Europea permitirían una exclusión de las disposiciones del Derecho interno que impidan garantizar la plena efectividad de la Directiva 1999/70/CE, aun cuando tengan rango constitucional?"

refusar-la per no plantejar-se dubtes sobre la interpretació del Dret de la UE. No obstant, aquesta resposta – posterior a la Sentència Remling – no ho fa des del prisma d'aquesta doctrina, ja que es limita a dir que no hi ha dubtes, però no assenyala que si és que es tracta d'un acte aclarit, ni si es tracta d'un acte clar.

Aquesta resposta del TSJC, tot i que confirma la sentència d'instància assumint l'existència de dubtes de dret en la resolució, aborda el deure de congruència en la resolució (quelcom que certament inspira la doctrina Remling), però despatxa el refús de la qüestió de manera somera, adient que no es plantegen dubtes, sense especificar perquè no. De fet, la Sentència aborda les qüestions del litigi des del prisma del dret intern (no sense trobar-se fora de polèmica la resolució que finalment s'adopta per part del TSJCat, en sentit desestimatori pel funcionari que sol·licitava que una determinada plaça ocupada temporalment figurés en la OPOE, apuntant precisament que aquesta ocupació temporal ho era per una situació indiciàriament reveladora d'un frau de llei en l'ocupació, com seria el fet de mantenir i/o prorrogar més enllà dels terminis normatius una comissió de servei). Tanmateix, el mer plantejament obert i exprés de les qüestions i implicacions de cas amb normes del Dret de la UE en aquest litigi, i si la normativa nacional a aplicar s'hi oposa o s'hi pot oposar (sense comptar amb cap mena de precedent que ho hagi abordat prèviament, que pugui constituir un "*acte aclarit*"), fóra esperable comptar amb l'explicació motivada d'acord amb la doctrina Cilfit i Remling. I, igualment, a la vista del contingut de les qüestions plantejades i apuntades en el recurs, resulta com a mínim qüestionable la no-transcendència o fricció que pot implicar l'aplicació de la norma o normes internes en el cas concret, tota vegada que està vist que, en darrer terme, no se sanciona de cap manera l'abús de temporalitat denunciat pel recurrent (ni la plaça en qüestió s'inclou a la OPOE, a diferència del que succeïa amb la plaça ocupada en ocasió de la comissió de serveis tant perllongada; ni s'adopta ni es planteja cap sanció, ja no diguem suficient per a l'Administració que ha generat i tolerat aquesta situació de temporalitat).

Si bé el Tribunal Superior de Catalunya demostra una major sensibilitat en la motivació de l'argumentari i peticions de la part recurrent, en termes de qüestió prejudicial davant el TJUE, dóna una motivació poc exhaustiva al respecte.

4. Utilitats pràctiques de la doctrina Remling

El Cas Remling ens ofereix un reforçament de les eines processals per tal de que el litigi es resolgui sense oposició al Dret de la UE, i és evident que afavoreix l'encara residual planteig de la qüestió prejudicial en els procediments judicials nacionals, detectant-se encara a dia d'avui reticències en emprar aquest útil recurs a l'abast de qualsevol Tribunal. A la vista d'aquesta doctrina, escau destacar-ne algunes consideracions i implicacions pràctiques:

i) Control de l'arbitrarietat en la motivació: Ja no és suficient que un tribunal superior digui que "no té dubtes". L'advocat pot exigir, basant-se en la doctrina del cas Remling, que el tribunal identifiqui quina excepció aplica i per què. Si no ho fa, podria guanyar força el possible plantejament d'incidents de nul·litat d'actuacions o del recurs d'empara per vulneració de la tutela judicial efectiva (art. 24 CE) i del dret a un procés equitatiu (art. 47 de la Carta).

ii) Invocació d'ofici: El TJUE aclareix que l'obligació de motivar la no remissió s'imposa fins i tot si les parts no han demanat expressament la qüestió prejudicial, sempre que hagin invocat el Dret de la Unió o que el jutge tingui la facultat de plantejar motius d'ofici.

iii) Estratègia jurídica en processos amb disscussió oberta en termes de Dret de la UE: En casos com el de la STSJCatalunya abans citada, la pressió sobre els tribunals nacionals per motivar exhaustivament la seva negativa a consultar el TJUE augmenta. Això obliga els tribunals a entrar en el fons de la jurisprudència europea (com les sentències "Gavieiro Gavieiro" o "Consorzio Italian Management") en lloc de fer remissions genèriques a la legalitat ordinària.

iv) L'estàndard de l'acte clar: El TJUE estableix que per considerar una qüestió com a "acte clar", el tribunal nacional ha d'estar ben convençut que la mateixa evidència s'imposaria als tribunals dels altres Estats membres i al propi TJUE. Aquesta és una càrrega argumentativa molt elevada que els professionals han de fer valdre.

La **STJUE de 24 de març 2026** suposa un pas endavant en la protecció dels drets dels justiciables, ja que evita que el diàleg "*de jutge a jutge*" que pretén i garanteix la qüestió prejudicial quedi bloquejat per decisions judicials poc motivades. En la pràctica

judicial, assumptes com el del TSJCatalunya hauran d'adaptar-se a aquest nou estàndard, garantint que qualsevol negativa a consultar el Tribunal de Luxemburg estigui fonamentada en raons "*específiques i concretes*", i no en una mera declaració d'absència de dubtes.

El presente artículo es meramente divulgativo y no supone asesoramiento ni compromiso de actualización. Para más información o asesoramiento, contacte con info@fernandezadvocats.es